כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום ראשון ■ פרשת וילך ■ עראשנתש"פ הבעל"ט ■ כ"ט אלול ה'תש"פ ■ 29.09.2019 ■ גליון מס' 551 ■

ראש השנה ויציאת מצרים

/ הרב יעקב הלוי פילבר

בתפילת ראש השנה וגם בקידוש היום אנו אומרים: "ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום הזיכרון הזה יום תרועה, מקרא קודש זכר ליציאת מצרים". והשאלה היא מה ליציאת מצרים ולראש השנה? לפסח שבועות וסוכות יש קשר ישיר ליציאת מצרים: פסח הוא זמן חרותנו, היום בו יצאנו ממצרים. שבועות הוא יום מתן תורתנו, היום שהובטח למשה רבנו: "בהוציאך את העם הזה ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה". וסוכות הוא זמן שמחתנו שעליו נאמר: "למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים". גם את השבת אנו קושרים ליציאת מצרים כמו שאנו אומרים בקידוש: "תחילה למקראי קדש זכר ליציאת מצרים". והדבר מפורש בעשרת הדברות: "שמור את יום השבת לקדשו . . . וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת". על כן בשבת ובמועדים מובן מדוע מזכירים בהם את יציאת מצרים - אך מה לראש השנה וליציאת מצרים?

שאלה זו מביאה אותנו לבירור תוכנה ותכליתה של יציאת מצרים, האם היציאה הייתה מטרה סופית יציאה מעבדות לחירות שאין לאחריה דבר, או שהיא אמצעי והתחלה לתהליך מתמשך? בפירושו "עולת ראיה" (ח"א עמ' כו) כותב הראי"ה: "יציאת מצרים היתה מאורע כזה שרק לפי מראית עין נחשבת היא לדבר שהיה איזה פעם ועבר, ונשאר בתור זיכרון אדיר בתולדות ישראל ובתולדה הכללית של האנושות כולה. אבל באמת על ידי הכרה תוכית (פנימית) אנו באים לידי ידיעה כי עצם פעולת יציאת מצרים היא פעולה שאינה נפסקת כלל, התגלות יד ה' בפרסום והופעה בהירה על פני ההיסטוריה של התבל". על הכתוב: אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" שאלו במכילתא: "מפני מה לא נאמרו עשרת הדברות בתחילת התורה? משלו משל למה הדבר דומה, לאחד שנכנס במדינה, אמר להם: אמלוך עליכם? אמרו לו: כלום עשית לנו טובה שתמלוך עלינו? מה עשה, בנה להם את החומה, הכניס להם את המים, עשה להם מלחמות. אמר להם: אמלוך עליכם? אמרו לו: הן והן! כך המקום הוציא את ישראל ממצרים, קרע להם את הים, הוריד להם את המן, העלה להם את הבאר, הגיז להם את השלו, עשה להם מלחמת עמלק. אמר להם אמלוך עליכם? אמרו לו: הן והן!" - מכאן שיציאת מצרים היתה הכנה והכשרה למלכות ה' בעולם, וכך מובא בשמות רבה (פ' כט): אנכי ה' אלקיך - שעל מנת כן הוצאתיך מארץ מצרים שתקבל אלוקותי עליך".

תפקידו של אדם הראשון היה להמליך את הקב"ה על העולם כמו שמובא במדרש (ילק"ש תהלים תתמז): "כיון שנברא אדם קם על רגליו, והיה מתואר בדמות אלוקים, והיה קומתו מן המזרח למערב, וראו אותו כל הבריות ונתייראו מלפניו, סבורים שהוא בוראם ובאו להשתחוות לו, אמר להם מה אתם באים להשתחוות ליך! בואו אני ואתם ונלביש גאות ועוז ונמליך עלינו למי שבראנו. באותה שעה פתח אדם את פיו וענו כל הבריות אחריו ה' מלך גאות לבש"

לאחר שחטא אדם הראשון הועבר תפקיד זה לעם ישראל ככתוב: "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו". כדי להיות מוכשר לתפקיד הזה היה עם ישראל צריך לעבור את גלות מצרים שהיה כור ההיתוך של העם ככתוב: " בהוציאך את העם הזה ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה". על הפסוק : "לא יהיה לך אלקים אחרים על פני" אמרו במכילתא: "למה נאמר? לפי שנאמר "אנכי ה' א-להיך". משל למלך בשר ודם שנכנס למדינה, אמרו לו עבדיו, גזור עליהם גזרות. אמר להם לאו, כשיקבלו את מלכותי אגזור עליהם גזרות, שאם מלכותי לא יקבלו, גזרותי לא יקבלו. כך אמר המקום לישראל, אנכי ה' א-להיך - לא יהיה אלהים אחרים. אמר להם, אני הוא, שקבלתם מלכותי עליכם במצרים, אמרו לו,

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שו"ת קיץ
שמעתי מהרב אהרן יהושע פסין שליט"א מעשה שהיה לפני מספר חודשים בעיר קריית ספר היא מודיעין עילית, אודות סיר חמין...
המשך בעמ' 2

וילך משה
בפרשיות החותמות את ספר דברים נפרד העם ממשה רבינו בדרך הדרגתית, כשמשה נותן ליהושע עוד בחייו לדרוש ביחד עמו באותה...
המשך בעמ' 4

סיפור לראש השנה
חשבתי שכל השערים נעולים
תמיד טוב לספר סיפורי צדיקים, קל-וחומר על צדיק שרבים מאיתנו עוד זכו להיות אצלו, קל-וחומר כאשר הסיפור מגיע ממקורות...
סליחה כדי רפואתך...
המודעה הלבנה, הטרייה, שיצאה אך לפני דקות בודדות ממשרדי הישיבה אל לוח המודעות, ריתקה אליה קבוצת בחורים...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ *מאמרים*
המשך בעמ' 8

כן. וכשם שקבלתם מלכותי עליכם, קבלו גזרותי:"
מלכות שמים עלי אדמות זוהי משימתו של עם ישראל בעולם, תיקון עולם במלכות שדי מוטל על כל יחיד ויחיד, והיחיד מגשים משימה זו בהגשימו בהליכותיו ואורחות חייו את רצון האלוקים המתגלה בתורה. בהתחדש שנה חדשה עושה אדם מישראל את חשבון עולמו האם קירבתי את התגלות מלכות ה' בעולם או שמא חלילה ריחקתיה ולאחר שחוזר בתשובה (כי אין לבוא אל המלך בלבוש שק) הוא מתייצב ביום הרת עולם, בראש השנה, ובפיו תפילה לבורא עולם: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך. והינשא על כל הארץ ביקרך, והופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצך וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

מעשה בפרעוש שקפץ לתוך סיר של חמין

שמעתי מהרב אהרן יהושע פסין שליט"א מעשה שהיה לפני מספר חודשים בעיר קריית ספר היא מודיעין עילית, אודות סיר חמין שנפל לתוכו פרעוש, ובצדו פלפול הלכתי מעניין בהלכות תערובות, ואף קשר מעניין יש לכך לימי התשובה אשר אנו נמצאים בתוכן, ואמרתי בלבי 'לא אמנע טוב מבעליו' ואציגה זאת בפני הקוראים.

ומעשה שהיה כך היה: משפחה פלונית מהעיר קריית ספר עמדה לחתן את בנה בשעה טובה ומוצלחת, וכנהוג במחוזותינו הזמינו משפחה וידידים לקידושא רבא ולסעודת שבת בשבת שקודם החתונה - 'שבת אופרוף'.

לצורך כך הייתה צריכה המשפחה להכין כמות גדולה של חמין שתספיק לכל הסועדים, ומכיוון שאין ברשותם סיר כה גדול, הלכו אל הגמ"ח השכונתי - גמ"ח להשאלת סירי חמין לשמחות ואירועים, ושאלו סיר שכזה.

בערב שבת כחצי שעה לפני כניסת השבת, באו שני גברים מהמשפחה, על מנת להעביר את הסיר הכבד, מהכיריים לפלטה.

אולם במהלך ההעברה, כאשר סיר החמין היה פתוח ללא מכסה, הם ראו בבירור כי פרעוש מעופף עשה את דרכו אל עבר סיר החמין וצלל בתוכו ומאז לא נודעו עקבותיו.

מפאת גודלו וצבעו של הפרעוש כל המאמצים לאתר את הפרעוש ולהוציאו במצקת ולהשליכו החוצה - לא נשאו פרי[א].

וכעת כמובן הנידון הוא האם ניתן להתיר לאכול את החמין, או שאין מנוס מלהכריז שכל תכולת סיר גדול זה - אסורה באכילה - ולא יהיה חמין בשבת.

ביטול ברוב

והנה לכאורה בפשטות היה ניתן לומר כי הפרעוש הנ"ל בטל ברוב והסיר יהיה מותר באכילה, אולם כידוע יש דין ש'בריה' אינה בטלה ברוב[ב], ומאחר ופרעוש זה עונה על כל התנאים הנדרשים להגדרת 'בריה' הרי שאינו בטל ברוב.

גדרי 'בריה'

וביתר ביאור: בשולחן ערוך[ג] מבואר שכדי שדבר איסור יהיה מוגדר כ'בריה' שתהיה שייכת בו חומרת חכמים שאינו בטל ברוב, צריך שיתקיימו ארבעה תנאים:

א. דבר שיש בו (או שהייתה בו) חיות - להוציא חיטה של איסור שאינה נחשב בריה ומאחר ואין בה חיות - נשמה.

ב. שיהיה אסור מתחילת ברייתו - להוציא עוף טהור שהתנבל ושור הנסקל שאף שהן אסורים ויש בהם חיות, מכל מקום אינם אסורים מתחילת ברייתם[ד].

ג. דבר שאם נחלק אותו לשניים יאבד את שמו וכגון נמלה, שאם נחתוך אותה לשתיים, כבר לא נוכל לקרוא לחתיכות בשם 'נמלה' - להוציא חֵלב שאם ניקח חתיכה שלמה של חֵלב ונחתוך אותה לשתיים, עדיין נוכל לקרוא לחתיכות בשם 'חֵלב'.

ד. שיהא הדבר שלם - שברגע שאיבד את שלמותו, כבר אינו נחשב ל'בריה'.

והנה הפרעוש דנן, עונה על כל התנאים הנ"ל, שהרי הוא דבר שיש בו חיות, והוא אסור מתחילת ברייתו, ואם נחלק אותו לשניים אין שמו עליו, ובעת כניסתו לסיר הוא היה שלם, ולכן הרי הוא נחשב כ'בריה' ואינו בטל ברוב, ואם כן דינו של החמין להיות אסור באכילה.

האם יש חילוק בין פרעוש לנמלה?

והנה בשו"ת חוות יאיר[ה] דן בשאלה דומה במעשה שהיה אצלו שישב בסעודת עם אחוזת מרעיו לומדי המשניות בסעודה בט"ו באב, ובתחילת הסעודה כאשר הביאו קערה עם חתיכות הראויות להתכבד ברוטב ואורז, קפץ פרעוש אחד מהמטפחת של אחד הלומדים אל תוך הקערה וטבע בתוך הרוטב, והחוות יאיר מעיד על עצמו שמשך את ידו מלאכול מקערה זו, אך שאר הלומדים שחקו עליו והגדול שבהם טען כנגדו שחומרה זו היא חסידות של שטות שהרי הפרעוש בטל באלף ואף יותר, וטען לעומתם שהרי 'בריה'[ו] אינה בטילה ברוב, ולזאת טענו לו כי הטעם שבריה אינה בטלה היא משום חשיבותה ומה חשיבות יש בפרעוש? והשיב להם החוות יאיר שהרי משנה מפורשת היא שנמלה נחשבת 'בריה' ואם כן הוא הדין לפרעוש, ולזאת ענו לו כי הנמלה היא אכן חשובה שהרי שלמה המלך סיפר בשבחה וכתב עליה פסוק 'לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם'[ז], אבל פרעוש אין בו שום

חשיבות והוא בטל ברוב, ולאחר טענה זאת כתב החוות יאיר שקיים בעצמו את הפסוק 'אל תען כסיל כאולתו'[ח] והיה כמחריש.

ועיין שם בהמשך דבריו שדחה את דבריהם מן הסברא ומן הדין, ועל כן הלכה פסוקה היא שהפרעוש אכן נחשב כ'בריה'[ט] ואם כן אינו בטל, ודין החמין להיות אסור באכילה.

אולם שמא ניתן למצוא היתר לסיר החמין, וזאת משום שסביר להניח שמחמת החום והרתיחה, הפרעוש נימוח כולו או חלקו, ומעתה אין לו כבר דין של 'בריה' וממילא בטל ברוב!

אולם המעיין בשולחן ערוך הלכות תולעים סימן פ"ד סעיף ט', ובנושאי הכלים שם, ובמקור הדברים בדברי הרשב"א, ימצא מבואר שכל עוד שאין לנו ידיעה ברורה שהבריה נימוח, אין להקל על סמך הספק, אלא אם כן נצרף לכך ספק נוסף (שמא לא הייתה תולעת כלל), ולכן בנידון דידן שידוע לנו בוודאי שיש פרעוש בתוך הסיר, אי אפשר להקל מחמת הסברא 'שמא נימוח'.

תתק"ס - 960

אמנם מצינו דעה בראשונים[י] שאף שבריה אינה בטלה ברוב רגיל, מכל מקום ברוב של 960 היא כן בטלה, ובסיר החמין הגדול בוודאי היה יותר מפי - 960 כנגד הפרעוש.

וכאן אנו מגיעים אל הקשר אל ימי התשובה בהם אנו נמצאים, שהנה יש להבין מה מיוחד במספר 960? מדוע דווקא מספר זה?

והנה מצאנו דברים נפלאים בספר 'בני יששכר'[יא] שביאר זאת על פי מאמר המשנה בסוף מסכת יומא 'אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל וכו' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל', שהנה במקווה יש 40 סאה, ובכל סאה יש 24 לוגים, ונמצא שיש במקווה 960 לוגים ובהם האדם הטמא נטהר, וכן מתחילת חודש אלול עד יום כיפור יש 40 יום שהם ימי הרחמים והסליחות, ובהם משה רבינו עלה למרום לקבל לוחות אחרונות, ומרומזים בסופי תיבות של הפסוק 'אני לדודי ודודי לי' שעולה בגימטריא - 40, ובכל יום יש 24 שעות, ונמצא שסך כל השעות של ימי הרחמים הם 960 שעות[יב]!

ואם כן, כשם שמקווה מטהר את ישראל ב-960 לוגים, כך הקב"ה מטהר את ישראל ב-960 שעות.

ואם אדם הטמא, טומאתו מתבטלת ב-960, ובעל עבירה, חטאיו מתבטלים ב-960, דין הוא שגם 'בריה' של איסור תתבטל ב-960 כנגדה[יג].

אולם למעשה, לא נפסקה הלכה כשיטה זו[יד], ובריה אינה בטילה ב-960 ואף באלף ויותר אינה בטלה.

(ויש בנותן טעם להוסיף כאן מה שביאר על פי זה המהר"ל צינץ מה שכתוב בפרשת כי תצא לגבי ממזר שגם דור עשירי לא יבוא בקהל ה', ולכאורה מה מיוחד בדור עשירי שיש להדגיש זאת? ומבאר המהר"ל צינץ שהנה אם ממזר מוליד בן או בת מבת ישראל כשרה הרי שהוולד הוא רק 'חצי ממזר' ובדור הבא הוא 'רבע ממזר' וכן הלאה עד הדור התשיעי בו הוא רק אחד חלקי 512, ובדור העשירי הרי הוא כבר אחד חלקי 1024, ואם כן בין הדור התשיעי לדור העשירי חצינו את רף ה-960, והיה מקום לומר שחלק הממזר שבו כבר בטל ב-960, ולזאת באה התורה להדגיש שגם בדור עשירי לא יבוא בקהל ה').

ולכן פסקו הרבנים שדנו בשאלה זו, כי אין ברירה ולמרות כל הניסיונות להתיר את החמין דינו להיות אסור באכילה.

ובדרך דרוש יש לומר שעל זה כיוון דוד המלך עליו השלום בפסוק[טו]) - 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי, ותורתך בתוך מעי', שלכאורה קשה להבין הקשר בין שני חלקי הפסוק?

אלא שבמקום להתענג על חמין טעים, חם ומהביל בשבת זו, התענגו הסועדים, בברור ההלכות המורכבות של ביטול ברוב. והיינו שעֲתים מפאת הרצון לעשות דבר ה', "תורתך (ולא החמין) בתוך מֵעָי"...

סוף דבר - בשבת קודש לקראת שעות הצהריים, הגיע בעל הגמ"ח בריצה בהולה אל המקום בו נערכה השמחה, ושאל האם כבר אכלו את החמין, וענו לו שלא אכלו אותו מאחר וקרה כך וכך, וכששמע זאת בעל הגמ"ח - פלט אנחת רווחה, וסיפר כי הגמ"ח מעסיק עובדת (זרה) שתפקידה לנקות את כל הסירים, ובדיוק השבוע התחלפה עובדת והיא השתמשה בחומר חומצתי לצורך ניקוי הסירים ולא שטפה את הסיר כראוי לאחר השימוש, ויש חשש בריאותי לאכול ממאכל שבושל בסיר הזה...

ומעתה נמצא שבזכות הדקדוק לשמור את ההלכה ניצלו הסועדים מחולי ומסכנה (על ידי שליחו של הקב"ה שהופיע כפרעוש המוסר נפשו...).

ומעתה עצה טובה קא משמע לן, להקפיד על כיסוי התבשילים למנוע הישנות מקרים כגון אלו.

א - ואילו היה ניתן למצוא את הפרעוש ולהוציאו מהסיר, בוודאי שהיה מותר לאכול את החמין, שאף שבריה אינה בטלה כדלקמן, מכל מקום טעם הבריה כן בטל, ועוד שהוא נותן טעם לפגם.

ב - יורה דעה סימן ק' סעיף א'.

ג - שם.

ד - ועיין בכרתי ופלתי (יו"ד סימן ק' פלתי ס"ק ד') מה שכתב על פי זה על התולעים המתהווים בעיפושי פירות.

ה - לרבי יאיר בכרך, סימן ק"ה.

ו - מסכת מכות דף י"ג עמוד א'.

ז - משלי פרק ו' פסוק ו'.

ח - משלי פרק כ"ו פסוק ד'.

ט - ועיין גם בשו"ת פנים מאירות חלק ב' סימן ס"ז שכתב על אותו מעשה של החוות יאיר וז"ל: 'ובאמת מי שנכנס לגדר הוראה פשוט הוא דהוי בריה', ועיין שם שגם אין להקל עפ"י הרמ"א בסימן ק"ג סעיף א' שבריה פגומה בטלה ברוב, שדברי הרמ"א שם תמוהים (ועיין בבית מאיר ובפרי חדש בביאור דעת הרמ"א וא"כ אינם עניין לנד"ד).

י - מובא בטור יו"ד סוף סימן ק', והיא דעת רבינו שמשון, ומובאת דעה זו גם בירושלמי.

יא - מאמרי חודש אלול - מאמר א' אות ט"ו.

יב - אולם על אף שכן רגילים לומר שיש 40 ימים מר"ח אלול עד יום הכיפורים, וכן הדבר רמוז בסופי תיבות אלול וכן איתא בחז"ל שמשה רבינו עלה למרום ל-40 יום (עיין במשנה ברורה ריש סימן תקפ"א) מכל מקום לפי הלוח שלנו חודש אלול לעולם חסר ונמצא שהם רק 39 יום וי"ע. שוב מצאתי בסדר עולם רבה פרק ו' שמשה רבינו עלה למרום לקבל לוחות שניות בכ"ט אב, ואם כן הוה שפיר 40 יום, אולם מעתה תקשי על המשנה ברורה הנ"ל שביאר מנהג השולחן ערוך לומר סליחות החל מר"ח אלול, משום שאז עלה משה רבינו למרום, ולאמור לעיל היה צריך להתחיל לומר סליחות החל מכ"ט אב וצ"ע.

יג - בים של שלמה (חולין פרק גיד הנשה סימן מ"ח) ביאר מספר זה שהנה מצינו במשנה במסכת תרומות פרק י' משנה ח' ביטול ב-16 (לגבי ציר של דג טמא לדעת רבי יוסי, ועיין שם שלדעת ת"ק בטל ב-960) ומצינו ביטול ב-60, ו-60 כפול 16 עולה ל-960, ולכן כאשר נצרף כל המספרים שמבטלים בו ביחד - נוכל לבטל גם את הבריה. ועיין בבני יששכר שם מה שמבאר מספרים הנ"ל על פי דרכו.

ואעתיק עוד ממה שמצאתי בספר בזאת יבא אהרן (לרב אהרן יהושע פסין שליט"א) פרשת נצבים: 'במשנה (תרומות פ"י מ"ח) ביטול בתתק"ס לציר דגים, כיוון שהוא חריף מאד וטעמו ניכר. ולצערנו גם העבירות שלנו לעיתים חריפות וטעמם ניכר... ולכן תתק"ס לוגים של מים שבמקווה ותתק"ס שעות של תשובה הם הנצרכים לביטול ולהתחלה מחודשת!

רמז שבריה בטלה בתתק"ס, בריה במילוי אותיות: בי"ת רי"ש יו"ד ה"י עם האותיות גימטריא תתק"ס).

כתב החיד"א (בפני דוד פר' פקודי) ד"מתניתי"ן גימ' תתק"ס, ולכן עלה משה לשמים ארבעים יום וארבעים לילה שהם תתק"ס שעות (מ' יום כפול כ"ד שעות בכל יום), כדי ללמוד תושבע"פ שעיקרה הוא המשנה. נמצא שאם אדם מבטל עצמו לדברי המשנה, דברי חז"ל ותושבע"פ, יהפך להיות בריה חדשה ופנים חדשות באו לכאן!

יד - הרא"ש במסכת חולין פרק גיד הנשה סימן ל"ג דחה שיטה זו, וכן סתם המחבר ביו"ד סימן ק' סעיף א' שאפילו באלף אינה בטלה.

טו - תהילים פרק מ' פסוק ט'.

וילך משה

/ הרב איתמר הרשקו

בפרשיות החותמות את ספר דברים נפרד העם ממשה רבינו בדרך הדרגתית, כשמשה נותן ליהושע עוד בחייו לדרוש ביחד עמו באותה השבת.

התורה מתארת את הליכת משה בכך שאין הוא נפרד מישראל לגמרי אלא הולך עמם וממשיך ללוות אותם אך ממקום אחר- מה כאן עומד ומשמש אף למעלה עומד ומשמש[1].

קדם למשה רבינו אביו מולידו שהחל ללכת לפני לידתו, "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי". באותו הזמן ראו איצגנני פרעה- שעתיד להיוולד בן לישראל שיושיען מצרותם כאן במצרים, וכנגדם בישראל ניבאה מרים שבבית זה יוולד הבן המושיע של ישראל.

ראשון ההולכים הינו אברהם אבינו שנצטווה 'לך-לך' פעמיים, פעם ראשונה הוא מצטווה ללכת לארץ ישראל ובפעם השנייה הוא הולך לעקידת יצחק. בהליכותיו ההם הוא זוכה לקבל הבטחה מה' שהדבר יהיה לו להנאתו שבהליכה זו הוא יגדל בעיני העמים ולא יהיה להם פתחון פה מדוע הוא גדול ואהוב בעיני ה'. ולבסוף אף יזכה להיות נזכר לעולמים לפניו יתברך מכח העקידה שעקד את בנו.

ההליכה שהתהלכו אבותינו הייתה לצורך המעבר והתקדמות ממעמד אחד למשנהו.

בתחילה היה אברהם רק 'אב לארם', ובהליכתו לארץ כנען הוא זכה והפך ל'אב המון גויים'. ובהליכה לארץ המוריה פעל אברהם אבינו שייזכר הדבר לעולמים בכך שיעלה לרצון לפני הקב"ה בכל שנה ושנה זכרון העקידה, ובגלל העניין הזה אנו קוראים את פרשת העקידה בראש השנה.

לאחריו- הלך עמרם וחידש את 'ליקוחיו' בבת לוי, ובזכות ההליכה ההיא נולד מושיען של ישראל, משה רבינו.

גם דוד המלך היה בהולכים כשציווה את שלמה בנו לפני פטירתו "אנכי הלך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש[2]" והוא אכן זכה להיות כחי וקיים לעולם כשכל מלכי בית דוד על שמו נקראו עד למלך המשיח הנחשב כבנו ממש.

שונה מהם הוא עשיו המבקש להדמות ליעקב. כאשר ביקש יעקב ממנו את הבכורה הוא עונה לו- "הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה[3]", אך בדבר הזה הוא איבד את הבכורה ונפל מדרגתו. כחלק מעניין נפילת עשיו אנו זורקים את השעיר לעזאזל ביום הכיפורים[4].

יהושע בן נון מצווה את עם ישראל לפני מותו "והנה אנכי הולך היום בדרך כל הארץ וידעתם בכל לבבכם ובכל נפשכם כי לא נפל דבר אחד מכל הדברים הטובים אשר דיבר ה' אליכם[5]", וזאת לקראת יציאת עם ישראל מההנהגה של נביאים להנהגה של שופטים ומלכים.

המשותף לכל ההליכות הללו הוא שהם מציינים סיום תקופה אחת והתחלה של דרך אחרת חדשה ושונה מקודמתה. להליכה של אחד מהם קדמה קריאה מאת ה' לסיים את מה שהיה עד עכשיו ולהתחיל בדרך חדשה שהיא אמנם המשכה של הקיימת אך שונה במהותה[6].

כוח שכזה קיים רק אצל בני האדם הנחשבים 'מהלכים' לעומת המלאכים הנחשבים כ'עומדים'[7].

על מנת שלא נתעה לחשוב שמשה רבינו הולך מאתנו, מדגישה לנו התורה- וילך משה. כך שגם כשהוא יהיה מלאך שכולו בשמי רום הוא ימשיך ויהלך עמנו בכוח התורה שנמשכת לנצח.

כך גם הולך עמנו אברהם אבינו ופועל את חזרתנו לארץ מחד ומאידך גם מבטיח את אחיזתנו בה בזכות העקידה שנזכרת לנו לדורות.

כיבושי יהושע ממשיכים עמנו גם בימינו אנו שכל עיר המוקפת חומה מימיו ממשיכה את דיניה שניתן לקרוא בה את המגילה בפורים.

ומלכות בית דוד מעולם לא סרה מעמנו כשלבסוף יהיה זה בן בנו שישב על כסאו וימלוך עלינו.

לכל הליכה שכזו קדמה קריאה מאת ה'.

הקב"ה פונה לאברהם אבינו שיסכים לצאת לארץ כנען ולאחר מכן לעמוד בניסיון העקידה ובזה יזכה לברכה לו ולדורותיו.

לאחר שעמרם גירש את יוכבד באה מרים ביתו וקראה לו לשוב לביתו ולהוליד את מושיען של ישראל.

הקב"ה הבטיח לדוד המלך שמלכותו תמשך לנצח ותחת עזיבתו את העולם יהיה הוא לאב עבור שלמה המלך ויהיה עמו בבנייתו את המקדש.

יחד איתם נמצא עשיו שקרא לו יעקב לעזוב את מה שלקח הוא ממנו- את הבכורה ובכך הביא יעקב לעצמו ולבניו ברכת ה' שיהיה הוא בנו בכורו של הקב"ה.

בכל שנה אנו קוראים את פרשת וילך בסמיכות לראש השנה, כיוון שאנו זקוקים ליכולת התעלות מעל כל מה שרכשנו בשנה האחרונה וללכת לדרך חדשה גדולה ועליונה יותר בה נחשוף עוד מהכוחות הטמונים בנו.

ומכוח ההליכה ההיא של משה והעברת מקל ההנהגה ליהושע, נותן לנו משה כוח בכל שנה ושנה להתעלות ולינוק מרוחו של משה, עד שמגיעים ליום כיפור, אז התפלל עלינו משה בשנה הראשונה לצאתנו ממצרים ומזמן אותה התפילה אנו זוכים לכפרה שלימה בכל שנה ושנה.

יזכנו הקב"ה ללכת בדרכיו ולהיחתם לחיים טובים ושמחים.

1 - סוטה יג:
2 - מלכים א ב, ב
3 - בראשית כה, לב
4 - הרמב"ן בפרשת אחרי מות בפירוש על עניין שעיר המשתלח כרומז לאומה של עשיו הנקראת שעיר- 'והנה ר"א נאמן רוח מכסה דבר ואני הרכיל מגלה סודו שכבר גלו אותו רבותינו ז"ל במקומות רבים אמרו בבראשית רבה (סה י) ונשא השעיר עליו (להלן פסוק כב) זה עשו שנאמר (בראשית כז יא) הן עשו אחי איש שעיר את כל עונותם עונות תם שנאמר ויעקב איש תם (שם כה כז) ומפורש מזה בפרקי רבי אליעזר הגדול (פרק מו) לפיכך היו נותנין לו לסמאל שוחד ביום הכפורים שלא לבטל את קרבנם שנאמר גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל גורלו של הקב"ה לקרבן עולה וגורלו של עזאזל שעיר החטאת וכל עונותיהם של ישראל עליו שנאמר ונשא השעיר עליו - ויקרא טז, ח
5 - יהושע כג, יד
6 - אברהם נצטווה לעזוב את אביו ומולדתו, עמרם חזר לאשתו שגירשה, משה לא הורשה להכנס לארץ והעביר את ההנהגה ליהושע, יהושע לא יכל להמשיך את הורשת הארץ והוא הותיר זאת לשבטים הבאים אחריו, ודוד המלך לא יכל להקים את בית המקדש אלא היה עליו להשאיר זאת לבנו אחריו
7 - נתתי לך מהלכים בין העומדים האלה- זכריה ג, ז

סיפור לראש השנה

חשבתי שכל השערים נעולים

תמיד טוב לספר סיפורי צדיקים, קל-וחומר על צדיק שרבים מאיתנו עוד זכו להיות אצלו, קל-וחומר כאשר הסיפור מגיע ממקורות מהימנים, קל-וחומר בסיפור הנפלא שלפנינו, שמתאים לספר אותו לקראת תקיעת-שופר בראש השנה.

היה היו זוג יהודים שלאחר חתונתם עברו כמה שנים ולא זכו להיפקד בפרי בטן. עברה שנה ועוד שנה, עד תשע שנים, ואין כל חדשות טובות... הבעל החליט שהוא ממש חייב להגיע לראש-השנה אל הרבי מליובאוויטש ולשמוע אותו תוקע בשופר, ובזכות זה אולי יזכה לעורר עליו רחמים רבים ולהיוושע. הדבר היה בשנה הראשונה לאחר פטירת האדמו"ר הריי"צ, לפני שהרבי מליובאוויטש קיבל את הנשיאות באופן רשמי, אבל מהרבה בחינות כבר התייחסו אליו כאל רבי. ובכן התקשר היהודי למשפחה מחסידי חב"ד המתגוררים בשכונת קראון-הייטס (השכונה בניו-יורק שבה נמצא בית מדרשו של הרבי) וביקש להתארח אצלם בראש השנה. כמובן שהמשפחה נענתה בשמחה, ובערב ראש השנה הגיע היהודי אל המשפחה המארחת. מיד עם בואו אמר למארח שהוא ממש רוצה להיות במקום הכי קרוב לרבי בזמן התקיעות, בשורה הראשונה מול הרבי. המארח הסביר לו בעדינות שהדבר בלתי אפשרי, יש מקומות קבועים והכל מאד צפוף... אבל אם אתה מאד רוצה, תוכל להשכים לפנות בוקר, להגיע מוקדם ולנסות לתפוס מקום.

היהודי לא התעצל, השכים קום והצליח לתפוס מקום קרוב מאד לרבי. והנה מגיע זמן התקיעות, הרבי נכנס לבית המדרש כשהוא אוחז בידו כמה שופרות, חרדת קודש שוררת, הרבי מתחיל את המזמור שלפני התקיעות, "למנצח לבני קרח מזמור", וכולם אחריו. היהודי שלנו מתפלל מקירות לבו, וככל שמתקרבים לתקיעות הוא מתעצם בכוונתו, לעלות עם התקיעות של הרבי. והנה הרבי מברך לשמוע קול שופר ושהחיינו, נוטל את השופר בידו ו... לא מצליח לתקוע. הוא מנסה שוב ושוב, ולא-כלום. הרבי מחליף שופרות, ועדיין אף קול אינו יוצא... כל הקהל שרוי במתח, ממש יוצאים מדעתם, מה קורה כאן? היהודי שלנו מתעצם ומתעצם בציפייה דרוכה, ופתאום עולה מחשבה במוחו, אולי אני מעכב את התקיעות. אולי הכוונה שלי 'תוקעת' את העסק! מייד גמלה בליבו החלטה, והוא פנה במחשבתו אל ה' ואמר: אם העניין שלי מפריע לתקיעות של הרבי, אני מוותר על הבקשה שלי ובלבד שהרבי יתקע, שתפילת ראש השנה של עם ישראל תוכל להמשיך. והנה באותו הרגע ממש, נוטל הרבי שוב את השופר, מקרב לפיו – וקול השופר יוצא צלול וברור, תקיעה שברים ותרועה ותקיעה, כל הקולות ללא מעצור, "עלה אלקים בתרועה", וכולם נושמים לרווחה... כשהסתיימו התקיעות, לא יכול היה היהודי שלנו להתאפק, הוא יצא מבית המדרש ופרץ בבכי תמרורים. הרבי תקע, אבל אני נותרתי מאחור, כל השערים נעולים. סוף פסוק. נותר היהודי בצערו האישי, אך לא גילה דבר לאיש, רק בינו ובין קונו.

נסתרות דרכי ה'. לאחר ראש השנה חזר היהודי לביתו, והנה לאחר זמן קצר מתברר שהישועה באה: באותה השנה נולד לבני הזוג בן זכר בריא ושלם! אי אפשר לתאר את שמחתם... אבל עדיין הם לא גילו לאיש את המעשה בתקיעות.

התינוק גדל, וכשהגיע לגיל שנה או שנתיים, הביא האב

המשך בעמוד הבא...

מערכת
בסודשיח
מברכת את
כל בית ישראל
בשנה טובה ומתוקה

המאושר את בנו להתברך אצל הרבי. הדבר היה לאחר החגים, כאשר הקהל הרב עובר אצל הרבי לקבל כוס של ברכה - מאות ואלפי החסידים והאורחים עוברים זה אחר זה במהירות לפני הרבי, והרבי מוזג ונותן לכל אחד כוס של ברכה בפנים שוחקות. גם היהודי שלנו עובר, כשהוא מחזיק את בנו על הידיים, והנה כשהוא מגיע לפני הרבי, פונה אליו הרבי, מצביע על הילד ושואל "זה הילד של התקיעות?". היהודי כמעט והתעלף, עד שמרוב התרגשות נפל לו הילד מהידיים... אל דאגה, הילד נותר בריא ושלם.

סליחה כדי רפואתך...

/ שמעון טיקוצקי

המודעה הלבנה, הטרייה, שיצאה אך לפני דקות בודדות ממשרדי הישיבה אל לוח המודעות, ריתקה אליה קבוצת בחורים הולכת וגדלה. "לתלמידי הישיבה שיחיו", נכתב בה בקצרה, שחור על גבי לבן, "שיעורו של רבינו ראש הישיבה, הגאון רבי חיים זלמן שליט"א, לא יתקיים השבוע".

מילה אחת חסרה הייתה במודעה, המילה 'גם'- גם השבוע.

כבר כמה שבועות שהגאון רבי חיים זלמן, ראש ישיבת 'ברכת התורה' השוכנת בלבה של אחת הקהילות היהודיות המפורסמות באירופה (כל הפרטים המזהים בסיפור זה שונו, מטעמים מובנים) חסר בנוף הישיבה, בתפילות, בסדרי הלימוד. ה'שיעור כללי' הקבוע גם הוא, לא נמסר כבר כמה שבועות.

החידה הולכת ומתעצמת, ורק כעבור כמה שבועות היא באה על פתרונה המר: ראש הישיבה הנערץ שוכב על ערש דווי, גידול מסוכן נמצא ל"ע בגופו, והוא מקבל טיפול רפואי באחד מבתי החולים בעיר.

ישיבת 'ברכת התורה' כמרקחה. תפילות סוערות מתקיימות בהיכל הישיבה לרפואת ראש הישיבה. כל אחת משלוש התפילות, מסתיימת בקריאת פרקי תהילים להצלחת הטיפול הרפואי. כולם מצפים לבשורות הטובות שיגיעו, ויפריכו את החשש הנורא מכול, אך אלו בוששו לבוא.

בחדרו בבית החולים שוהה ראש הישיבה, מפשפש במעשיו, עורך את חשבון נפשו ומתכונן גם לקראת האפשרות המצמררת, כי יריעת חייו מתקרבת לקיצה. עליו להתכונן לקראת המעבר לעולם שכולו טוב. כאן, בעולם הזה, המצב אינו טוב. הרופאים עורכים בדיקות תכופות, ממליצים על טיפולים מסוימים, אך השיפור לא נראה. החולה אינו מגיב לטיפולים, כלשונם.

שמו של ראש הישיבה הזקוק לרפואה שלמה, עולה חיש על שולחנם של גדולי הדור בארץ ישראל.

וכך, באחד הימים, עולה ר' נתנאל, אחד מבוגרי הישיבה וממקורביו של ראש הישיבה, המתגורר בירושלים עיה"ק, למעונו של הרבי מראחמסטריווקא, הגאון הקדוש רבי ישראל מרדכי טווערסקי זי"ע, ברחוב 'שפת אמת' פינת רחוב דוד ילין, ומזכיר בקודש פנימה את ראש הישיבה שנפל למשכב. הרבי מאזין לדבריו בקשב, פניו מתעננות בכאב, לשמע מצבו של ראש הישיבה אותו לא פגש מעולם. לבסוף הוא מגיב קצרות: "זאגט איהם ער זאהל תשובה טוהן- אמרו לחולה שעליו לשוב בתשובה".

הדברים נופלים כרעם על אוזניו של ר' נתנאל... הוא מתקשה מאוד לראות את עצמו מוסר תשובה כזו לראש הישיבה הדגול, ולא מפאת כבודו. בלית ברירה הוא מרהיב עוז, ומסביר לרבי כי מדובר ביהודי מרביץ תורה גדול, תלמיד חכם משכמו ומעלה, חזקה עליו ש'ודאי עשה תשובה' וכבר פשפש במעשיו. ההפתעה גדלה עוד יותר, כאשר הרבי חוזר ואומר נחרצות בדיוק את תשובתו הקודמת: "אמרו שעליו לשוב בתשובה שלימה"... כעת כבר ברור שלא מדובר בעניין של מה בכך. יש דברים בגו. זו התשובה, גם אם אינה נעימה לשמע אוזן ולביטוי שפתיים. בלב לא קל, בתחושת אי נעימות מעיקה, מתקשר ר' נתנאל אל ראש הישיבה השוהה בבית החולים, ומוסר לו את דבריו של הרבי מראחמיסטריווקא ככתבם וכלשונם. ראש הישיבה מודה לו על השליחות, מוריד את השפופרת ולבו מתעטף בהרהורים. תשובה? בימים האחרונים היו לו שעות ארוכות די והותר לשוב בתשובה, להרהר במצבו הרוחני, לחפש את הטעון תיקון, בעבודת המידות, בלימוד התורה. למה ירמזו אפוא דברי הרבי? הוא קודם כל, מותר להתרגש ולהתפעל מסיפור כזה. אחר כך, אפשר לחשוב על המשמעות שלו. בינתיים נאמר נקודה אחת בקיצור: לפעמים צריך להרפות. אנחנו כל-כך לחוצים ונעולים על ציור מסוים, שהוא ממש 'תוקע' אותנו, תוקע את התקיעות. צריך לדעת לוותר ולמסור הכול בידי ה'. דווקא אז יכולה לצמוח הישועה, בבחינת "משיח בא בהיסח הדעת".

צפת - י"ז אלול תשע"ב.

[על פי שיעור של הרב יצחק גינזבורג שליט"א]

המשך בעמוד הבא...

שוכב ומאמץ את מוחו. ובסוף הוא נזכר במשהו.

איי, איך הוא יכול היה לשכוח?? זה קרה לא מזמן! ממש לפני שנודע לו על המחלה המקננת בגופו! הכול החל בשיחת טלפון של אחד מיהודי הקהילה בעירו, שהפציר בראש הישיבה להיכנס לתוככי פרשייה משפחתית טעונה וכואבת, שהגיעה עד בית המשפט המקומי ועמדה לקראת הכרעה.

ראש הישיבה ניסה להשתמט מהמטלה, אך אותו יהודי לא הניח לו, והוא נאלץ להפשיל שרווליו, ולהיכנס ראשו ורובו לתוך הפרשה הלא נעימה, עד שאכן הצליח להביאה לידי סוף, אם כי כמובן שאחד הצדדים יצא מאוכזב וכאוב, ואפילו פגוע. 'כנראה שלכך התכוון הרבי', נצנצה בלבו מחשבה לא קלה.

לא הייתה לו כמובן טיפת חשק להעיר דובים מרבצם, לעורר מחדש את הפרשייה הכאובה ההיא, אך לא הייתה לו ברירה.

הוא מצא את עצמו מתקשר לאותו צד פגוע, עם כל אי הנעימות הכרוכה בדבר, מפייס אותו בדברים, מסביר, מתנצל אם נהג ביד קשה מדי. האיש מעבר לקן הטלפון לא היה סימפטי כלל, ואלמלי היה הרב מגלה את מצבו הרפואי – כנראה שהוא היה טורק את הטלפון כבר בתחילת השיחה...

הפרט הזה שינה הכול, והוא אכן הסכים לסלוח ולשים את העניין מאחוריו.

אחרי שסיים את השיחה, חש רבי חיים זלמן כמי שכיבס את לבו בבורית. זה לא היה קל אבל זה היה שווה. בלב מתרונן התקשר אל ר' נתנאל בירושלים: "אתה יוכל ללכת את הרבי מראחמסטריווקא, ולומר לו שמילאתי את הוראתו, העניין תוקן. קיימתי 'עד שירצה את חברו' בהידור רב!"

ור' נתנאל כמובן אינו מתעצל, כל רגע כאן קריטי. מיד עם סיום השיחה הזו, הוא יוצא שוב אל הבית ברחוב 'שפת אמת', ביתם ההיסטורי של אדמו"ר ראחמיסטריווקא לדורותיהם, הבית אליו מהרו סביב השעון יהודים מכל גווני הקשת, תלמידי חכמים לצד פשוטי עם, נגידים לצד כאלו שהפרוטה אינה מצויה בכיסם, וכולם יצאו בלבבות שמחים ומחוזקים בעצה וישועה.

"ראש הישיבה קיים את הוראת הרבי", מכריז ר' נתנאל ביראת קודש בפני הרבי, "הוא עשה תשובה". הרבי מניע את ראשו לשלילה, ניכר על פניו הטהורות שהוא אינו שלם עם הדברים שנאמרו כאן. "הוא קיים את ההוראה, ראש הישיבה ביקש מחילה מיהודי!", חוזר ואומר ר' נתנאל ומסביר במה מדובר. "לא", נענה לפתע הרבי ואומר ברורות, "לא לזה התכוונתי... התכוונתי שהוא יבקש מחילה מהשכן שלו"...

דממה משתררת בחדר. המשמשים בקודש הנוכחים בחדר, יודעים שהם עדים לרגע נשגב, לדברים שאינם בתחומי השגתו של אדם מן השורה. אך כעת לפחות ההוראה ברורה ומחוורת. ביד רועדת מרים ר' נתנאל טלפון בפעם השנייה אל ראש הישיבה: "הרבי אומר שעליך לבקש סליחה משכנך".

אם בפעם הראשונה הופתע ראש הישיבה, הפעם הייתה הפליאה גדולה שבעתיים. מחילה משכנו? הוא חי בידידות רבה עם כל שכניו, איש מהם אינו נושא שמץ של טרוניה כלפיו. בימים הבאים הוגיע את מוחו רבות, ואז ברגע אחד של התבהרות, צצו במוחו פיסות היסטוריה עתיקות, שנשכחו ממוחו מכבר, ולא בכדי...

הסיפור התרחש שנים רבות קודם. ר' חיים זלמן היה אז אברך צעיר, תלמיד חכם ששמו הולך לפניו. בקהילה בה התגורר חיה גם משפחת כהן, משפחה פשוטה שמעולם לא התבלטה במיוחד. ר' לוי, אבי המשפחה, היה יהודי מן המניין, מדקדק בקלה כבחמורה, שקוע בתפילות ולא מוותר על השיעור בדף היומי.

דא עקא, שבני משפחתו ניהלו אורח חיים פשרני, שלא תאם את אורחות הקהילה. אברך אחד צעיר שקינא לדבר ה', החליט לבער את הנגע, כלומר: להכריח את המשפחה לעזוב את השכונה בכל מחיר, כשהוא שוכח כי המטרה, חשובה ככל שתהיה, אינה מקדשת את האמצעים, וודאי שלא את האמצעים בהם נקט... האברך הזה היה ר' חיים זלמן בעצמו!

משפחת כהן נאלצה בסוף לעבור דירה, לעקור מהקהילה בה התגוררו במשך שנים רבות, מהידידים והשכנים, כשהשם הלא טוב רודף אחריהם לכל מקום. "כן, אין ספק!", הכתה ההכרה המצמררת בלבו של ראש הישיבה המתייסר על מיטת חוליו, "רק אליהם התכוון הרבי מראחמסטריווקא!".

לאתר את משפחת כהן ההיא – הייתה משימה קשה פי כמה מהמשימה הקודמת. לך ותמצא משפחת כהן אחת, שאינך יודע אפילו היכן היא מתגוררת. למצוא מחט בערימת שחת – זו משימה קלה בהשוואה לזו. אלא שראש הישיבה לא ויתר, מתוך ידיעה שגורל חייו נתון באיתורם.

תוך כדי חיפושים, התברר לו אילו השלכות היו למעשהו. מתברר שמשפחת כהן התקשתה למצוא מקום לעצמה, ונאלצה לנדוד כתובת אחר כתובת. בסוף, אחרי כמה ימים של חיפוש אינטנסיבי ושיתופי פעולה חובקי עולם, נמצאה סוף סוף המשפחה שקבעה את מושבה בקהילה יהודית קטנה, לא מפורסמת, שם איכשהו מצאה מנוח לכף רגלה.

שיחת טלפון לא באה בחשבון במקרה הזה. במצבו הלא פשוט יצא ראש הישיבה מבית החולים, נותק לכמה שעות מהאינפוזיה והעירויים למיניהם, עלה על הרכב ויצא בנסיעה לעבר בית המשפחה.

הפגישה, כפי שניתן לתאר, הייתה קשה. ר' לוי כהן היה כבר יהודי קשיש, קמוט פנים, ולא רק בגלל גילו המתקדם. הפרשייה ההיא, שהתרחשה עשרות שנים קודם, שיבשה את חייו לנצח. פניו לא התרככו למראה ראש הישיבה שנכנס לביתו בצעדים חלושים, כשסימני המחטים שננעצו בו לאחרונה ניכרים על ידיו.

"אתה הרסת לנו את החיים. השידוכים, העסקים, קשרי הידידות, כולם נפגעו כתוצאה ממה שעשית, עכשיו אתה מגיע לבקש סליחה?", הטיח בו בכאב נורא.

המשך בעמוד הבא...

ראש הישיבה הליט את פניו בידיו ופרץ בבכי סוער. דקות ארוכות התקשה לפצות את פיו. "ר' לוי!", גייס בסוף את כל תעצומות נפשו, "אני יודע שאינני ראוי לבקש את סליחתך. שגיתי, טעיתי, צעיר הייתי, אבל ראה אותי כעת, כל גופי שבר כלי, הרופאים אינם מעניקים לי ימים רבים בעולם, שילמתי כבר מחיר כבד על מה שעשיתי!

"באתי כעת לבקש סליחה, לפי ציווי של אחד מגדולי הדור שרואה בקודשו, שהמעשה הזה הוא הסיבה לחוליי ולייסוריי, האם תוכלו לסלוח לי?"...

הדיבורים האחרונים ריככו את ר' לוי, ועדיין למרות הכול, הוא התקשה עדיין לסלוח. קשה למחוק צער וכאב של עשרות שנים במחי שיחה אחת.

"אינני יודע אם אוכל אי פעם למחול לחלוטין, אבל עד כמה שצריך לרפואתכם מוחל אני בלב שלם!", הצליח בסוף לומר בגבורת נפש אמיתית.

והנס לא איחר להתרחש. ימים בודדים לאחר המפגש הטעון הזה, נכנס לפתע רופא במרוצה לחדרו של ראש הישיבה, כשבידו תוצאות בדיקות משמחות. לראשונה מאז תחילת הטיפול חל מפנה לטובה. הבדיקות מעודדות, הדופק החל להתאושש, ולא עברו ימים רבים עד שראש הישיבה יצא לגמרי מכלל סכנה...

בוא וראה כמה יש להיזהר בכבוד של כל יהודי, ועד היכן מרחיקות ראות עיניו של צדיק היושב בירושלים, ועיניו צופות בכל העולם!....

תודה למכון 'מעיין הברכה' דחסידי ראחמיסטריווקא, על הסיפור המאלף שנתקבל באדיבותם.

(מוסף המבשר- ערש"ק פרשת בהעלותך י"ח סיון תשע"ח)

שביבים / שאול שיף

מאמרים

שיר המעלות ממעמקים. נוהגין לומר בראש השנה "שיר המעלות ממעמקים" דמסוגל לבטל המקטרגים. (שער הכוונות)

❖❖❖

ממעמקים קראתיך ד'. פירוש אפילו ממעמקי הקליפות, קראתיך ד'. (תורת אבות)

❖❖❖

וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים. לכאורה יש להבין כיצד תיקנן להתפלל ולבקש בברכה ראשונה על חיי האדם, הלא בשלוש הברכות הראשונות אסור לו לאדם לבקש את צרכיו כדאיתא בגמרא ברכות (לד.). ויש לומר דהנה מה שאנו מבקשים ומתפללים מאת הקב"ה חיים טובים ופרנסה טובה, הוא למען נוכל לעבדו יתברך, ללא כל טרדות ויגיעות של ענינים אחרים, וזה מה שאנו מתפללים ואומרים וכתבנו בספר החיים "למען אלוקים חיים", היינו שנוכל לעבדך בלבב שלם, ולכן כיון שהם צרכי שמים אפשר לנו לבקש דברים אלו אפילו בשלושה ברכות ראשונות. (כ"ק אדמו"ר מלעלוב)

❖❖❖

לתקן ולהעלות התפילות ובפרט באמירת קריאת שמע. לתקן כל התפלות הפסולות אשר הן אסורות ביד המלאכים הממונים על זה והן הנה התפלות המעורבות במחשבות זרות, שכל השנה מסורים תפלות הפסולות ביד הממונים, עד שיתעורר האדם ומתפלל תפלה הגונה, אז מעלה התפלות הפסולות מהממונה שנקרא סהדיא"ל למלאך הנקרא סנדלפו"ן, ומוליכה למעלה, ואם לא התפלל תפלה הגונה אזי ממתין הממונה עד ראש השנה ויום כיפורים, וכשיתפלל אז כהוגן אז מעלין התפלות הפסולות גם כן למעלה וכו', והעיקר לכוון ביום זה בקריאת שמע שמכוין בה עשרת הדברות לקבל עליו קבלה חדשה. בפסוק ראשון יכוון דיבור אנכי ד' אלקיך בתיבת ד' אלקינו, ובתיבת אחד דיבור לא יהיה לך ובואהבת דיבור לא תשא וכו', ואחר כל אלה צריך לדקדק להפריד בין הדבקים ושלא יחסר אפילו אות אחד בקריאת שמע הזאת. (גנזי יוסף)

❖❖❖

הקב"ה מקבל תפלות בניו אף כשאינם נאמרות בשלימותן. הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע אמר בראש השנה על אותן שנכשלים בתפלות ואינם מדקדקים באותיותיהן לחתכן כראוי ומבליעים אותיות ותיבות שלימות. ואמר: רבונו של עולם, דרך האב שמבין שיחות ורמיזות בנו, ואף גם כונותיו, מעתה "בנך יחידך אשר אהבת" ה"ה זרע אברהם אוהבך, באם יכשלו בתפילתם אל תענישם, כי שומע ומבין אתה תפילתם ותחינתם, וגם דלוגם עליך אהבה. (תולדות קדושת לוי)

❖❖❖

התפלל ואמר תהלים כל היום. הרב הגאון מפלונסק כתב לי ששמע מפי איש, ששמעו מפי איש שהיה בראש השנה בליזענסק: כי דרכו של הרבי רבי אלימלך להתפלל בראש השנה על עלות השחר בעצמו לפני התיבה, ובשעה אחת אחר חצות היום נגמרה התפילה, וסעודת יום טוב לא משך רק כחצי שעה. ואחר כך היה הרבי רבי אלימלך בעצמו בבית המדרש, ועמד לפני התיבה ואמר תהלים כל היום בצבור. (עשר צחצחות)

❖❖❖

בזכות המצה ניצולים מן הדין בראש השנה. איתא בזוהר הקדוש (תצוה קפג, ב) דבזכות מה שישראל אוכלים מצות בפסח ניצולין בדין בראש השנה. יש לרמז זאת בפסוק "היום אתם יוצאים בחדש האביב". "היום" נקרא ראש השנה, כמו שכתוב בזוהר הקדוש (בא לב, ב), וזה שאמר "היום אתם יוצאים" בראש השנה אתם יוצאים מדימוס, "בחודש האביב" בזכות המצה שאוכלים בחדש ניסן בפסח. (דברי יחזקאל)

❖❖❖

עבודת שבעת הרועים בעת הדין. פעם אחת עמדתי לפני הבעל שם טוב הק' במוצאי ראש השנה וסיפר האיך מתנהגים בפמליה של מעלה. וסיפר שעומדים שם לפני המלך המשפט אבות העולם, ומסופק אני אם אמר כל השבעה רועים עם אברהם יצחק ויעקב, ומגישים הזכויות של ישראל, וגם משה רבינו ע"ה עומד שם והוא כמו סרסור פונה אנה ואנה ומכניס הזכויות ורואה בחכמה במחוג שלא יבואו המקטרגים והעוונות חס ושלום. זהו דבריו בשינוי לשונו הטהור מעט, ואחר כך שאל אותי מעשה יפה הוא מה שסיפרתי? (דגל מחנה אפרים- ליקוטים)

❖❖❖

יום הדין. בפסוק (תהלים יז, ב) מלפניך משפטי יצא, יש לפרש על פי המעשה מהרה"ק ר' מרדכי ראקווער זי"ע מתלמידי החוזה זי"ע, שכאשר רבו בא לבקרו קודם פטירתו, שאל אותו מה יענה בבית דין של מעלה, והשיבו ר' נרדכי שיש למעלה ג' בתי דינים, בית דין מצדיקים אשר כבר נסתלקו, ובית דין מצדיקים שעדיין חיים כיום, ובי"ד של הקב"ה בעצמו, והנה בבי"ד של הצדיקים שכבר נסתלקו הוא כולו דין, והבית דין של צדיקים שעדיין חיים זה עדין מעורב ברחמים, והבי"ד של הקב"ה בעצמו זה כולו רחמים, וכלאחד יש לו הזכות לבחור איזה בי"ד שהוא רוצה, והוא יגיד שהוא רוצה את הבי"ד של הקב"ה בעצמו, והסכים עמו רבו החוזה זי"ע ואמר שכן בוא באמת. ולפי זה יש לומר שזה מה שביקש דוד המלך ע"ה "מלפניך משפטי יצא" היינו הבי"ד של הקב"ה בעצמו, וזה גם מה שאנו מבקשים בסליחות לערב ראש השנה מלפניך משפטנו יצא וכו'. (הרה"ג ר' יצחק אריה ארליך)

❖❖❖

בראש השנה יוצאים מכל המיצרים. בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, יש לומר על פי מה דאיתא מהחיד"א על הא דאמרו ז"ל אנא מזרעא דיוסף, שכל בני ישראל הם בניו של יוסף וכדכתיב בני יעקב ויוסף סלה, בראש השנה יצא יוסף וכו', כל יהודי יכול לצאת בראש השנה מכל מיצריו, מבית האסורים. (לב שמחה- גור(אמרים)

❖❖❖

זמן פקידת עקרות. בנוסח התפלה, מי לא נפקד כהיום הזה (זכרונות), כי ראש השנה הוא העת לפקוד כל עקרות שבישראל, ועל כן ראשי תיבות של נפקד כהיום הזה הוא הנ"ך שהוא השם הממונה על הריון כמו שכתוב הנ"ך הרה כידוע. (אמרי נועם)

❖❖❖

עישן כדי שיראו ששרוי בשמחה. בשולחן ערוך סימן תקצז סעיף א: אוכלים שותים ושמחים, ואין מתענים בראש השנה. הגאון הקודש בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע, עישן פעם בראש השנה אחר התפילה והסעודה עם המקטרת, ועמד על יד חלון חדרו עם המקטרת בפיו הקדוש, כדי שיראו העם הבאים לבית הכנסת שהוא שרוי בשמחה ובחדווה. (שאול בחיר ד')

❖❖❖

קנה לשבועות סכין כמו ראש השנה. הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל בעל אך פרי תבואה היה נוסע לעתים תכופת להסתופף בצל קדושת הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זצ"ל לקסל ממנו לקח ותושיה, פעם אחת באחד מנסיעותיו לצאנז בפרוס חג השבועות, התיישב בדעתו והחל להרהר בגודל מדריגת הימים המיוחסים האלו, והוא התעמק בהרהוריו אלו עד שנזכר במאמר חז"ל (ר"ה טו.) שאמרו על ערך חג השבועות זמן מתן תורתינו שבו גם נידונין על פירות האילן, כיון שנזכר במאמר הזה החליט כיון שהיום הוא בחינת ראש השנה כדאי לקנות סכין חדש לחג הזה כדרך שנוהגין לקנות סכין חדש לראש השנה כסגולה לפרנסה. כשהגיע הרה"ק מליסקא זי"ע לצאנז, קדמו הרה"ק מצאנז זצ"ל בקבלת פנים מתמיה, ואמר לו: הרי אצלך ראש השנה, יהי רצון שתזכה לשנה טובה ומבורכת. כל הנוכחים השתוממו לשמוע ברכה כזאת באמצע השנה, אולם הרה"ק מליסקא זצ"ל הבחין בכך שעיני רבו הקדוש מצאנז זצ"ל צופות ברוח הקודש למרחוק ותופס ומרגיש מחשבותיו.

❖❖❖

לאחוז בכיס סכין - סגולה לפרנסה. יש קבלה מהרה"צ הק' מלובלין זצ"ל להיות בר"ה בכיסו סכין חד וחלק נגד השם של פרנסה המרומז בס"ת של פותח את ידיך, וכמו שאומרים החותך חיים לכל חי, וכמ"ש פותח את ידיך וס"ת חת"ך כנודע. (מעשה יחיאל)

❖❖❖

לקח עמו הסכין שקנה לראש השנה. מנהגו בקודש של הרה"ק בעל עצי חיים מסיגוט זצ"ל ליקח עמו בכל מקום שבתו את הסכין שקנה בערב ראש השנה כנהוג, ובקשר לזה מסופר, שבשנת תרפ"ה שבת הרה"קבעל עצי חיים זצ"ל את שבתו בעיר אוהעל קודם ההלולא של זקינו הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע, ואז אחר השבת קודם שנסע משם בחזרה לביתו חפשו אחר הסכין שנטל עמו, ולא מצאוהו בשום אופן, והצטער הרה"ק העצי חיים על זה מאד ולא רצה ליסע משם בלי הסכין, ובאין ברירה אחר שלא מצאוהו נסע משם, ולפלא שבשנה זו נסתלק בדמי ימיו. (ניצוצי אור)

❖❖❖

קניית סכין לראש השנה לסגולה לפרנסה. שמעתי בשם אדמו"ר הרה"ק והטהור לו דומיה תהלה מרן מהרי"א זצ"ל מזידיטשוב, שאמר, שיקנה לו כל אחד בערב ראש השנה סכין חדש וישחיזנו, והוא מסוגל לפרנסה על כל השנה, כך שמעתי מפי אנשים נאמנים ששמעו מפיו הקדוש זי"ע. (סגולת ישראל)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

מערכת
בסוד שיח
מברכת את
כל בית ישראל
בשנה טובה ומתוקה

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net